

## Хроника

### Шеста бугарско-српска конференција у Варни

У приморској престоници Бугарске, Варни, од 6. до 9. октобра 2008. године одржана је Шеста бугарско-српска етнологска (антрополошка) конференција. У питању је научни скуп који је резултат сада већ дугогодишњег заједничког пројекта Етнографског института САНУ из Београда и Етнографског института са музејем БАН (Етнографски институт с музеј БАН) из Софије Свакодневна култура у постсоцијалистичком периоду. Континуирана сарадња између две научне установе од националног значаја резултирала је до овог скупа организацијом пет научних окупљања и низом научних зборника у издању оба института. Суорганизатор Шесте конференције, уз Етнографски институт БАН, био је Етнографски музеј Варна (Етнографски музеј Варна), а скуп је био одржан у просторијама варнског Археолошког музеја. Бугарски домаћини из Софије и Варне одлучили су да назив овогодишње конференције буде Друштва – трансформације – култура: Постсоцијалистичка свакидашња култура у Бугарској и Србији (Общества – трансформации – култури: Постсоцијалистическата всекидневна култура в България и Сърбия). Вишегодишња плодотворна сарадња између две антрополошке институције традиционално се остваривала преко научних пројеката, из чије је реализације сваке године происходио, осим научног скупа, и зборник радова, што се очекује и ове, 2009. године. Пригодно, и конференција у Варни започела је промоцијом научне публикације настале на основу реферата поднесених на

претходној српско-бугарској конференцији, одржаној у Крушевцу од 16. до 19. октобра 2007. (Културне паралеле: Свакодневна култура у постсоцијалистичком периоду). Учесници конференције су, осим истраживача из београдског и софијског института ангажованих на заједничком пројекту, били и варнски етнологи, те један од најпознатијих српских етнолога Иван Чоловић.

Конференција је започела панелом који се бавио проблематиком политика сећања у постсоцијализму, и који је отворен излагањем Ивана Чоловића (Титу на дар: ритуали даривања Вођи у социјалистичкој Југославији). Конкретне примере и тезе о (пре)обликовању памћења о социјализму у постсоцијализму изнели су Ана Лулева (Конфликтно сећање на социјализам између носталгије и наде у европску будућност) и Срђан Радовић (Братство и јединство – емблематични појам социјалистичке Југославије и његово просторно учтивање и уклањање), а Љиљана Гавриловић је покренула питања односа утопије, дистопије и идеје о социјализму као савршеном друштву (Анти)утопије у социјализму и после њега). Питања културног и ритуалног конструисања смрти, те истраживања на ту тему, обрадиле су у рефератима Александра Павићевић (Проучавање смрти у српској етнологији током друге половине 20. века) и Валентина Васева (Сахране политичара током постсоцијалистичког периода – бугарско-српске паралеле). О новим функцијама и значењима превасходно социјалисти-

чких симбола говорила је Станка Јанева (Политички симболи и спомен прошлости), а о преношењу традиције и колективном памћењу потомака становника димитровградског и босилградског краја у Бугарској, у модерном добу – Диана Тодорова (Родно сећање на претке и њихове савремене трансформације (Србија – Бугарска)). Други панел (Медији и свакидашња култура) бавио се многобројним питањима савремене културе у транзицијским друштвима, попут етаблирања одређених аутостереотипа (Рачко Попов – Белешке о етнопсихолошким карактеристикама савременог Бугарина), попут узрока и репрезентације насиља у школама (Светла Богданова – О агресији у бугарској школи и њеној медијској слици), или пак политикама спектакла у транзицији (Мирослава Лукић-Крстановић – Песма Евровизије у фабрикацији нација). О трансформацијама културних феномена под утицајем транзицијских процеса реферисали су Светлозара Колева (Етнографски аспекти поштовања сакралних места у области Варне после 90-их година 20. века), Ива Кјуркчиева (Фудбал данас: омиљен, раздаваја и уједињује) и Иван Ђорђевић (Жанровска књижевност у Србији у транзиционом периоду – промена парадигме у кључу процеса ретрадиционализације). О свакидашњици и културним стилovima у постсоцијализму излагања су изнеле Драгана Радојичић (Становање у тренду – сликање у кући и кроз кућу), Иванка Петрова (Улога „дрес кода“ на радном месту) и Радост Иванова (...За 20 лева и флашу ракије: ракија у животу бугарског села). Трећег дана Конференције одржан је панел под називом Аспекти постсоцијалистичке свакодневице, на којем су реферате поднели Зорица Дивац (У кратким панталонама – одложено одрастање), Галин Георгиев (Искушење, вера и сећање у групи бугарских села у Украјини: из усмене историје „глаго-

вања“ (1946-1947)), Лидија Петрова (Употреба традиционалне медицинске праксе с краја 20. и у првој декади 21. века), Татјана Штерева (Савремени празнични ритуали Јевреја у Варни) и Анелија Касабова и Дарија Василева („Кувар за мушкарце“: кухиња – показатељ промењених полних улога?).

Након рада на Конференцији, етнологизаци/антропологизаци из Софије и Београда били су у прилици да се упознају и са културном баштином овог дела Црноморја. Осим обиласка музеја домаћина и неколиких историјских локалитета овог краја, посебно је интригантан било упознавање са начинима репрезентације локалне културе у изведби локалних ентузијаста. У том смислу издвајају се интересантне посете етнографској збирци и изложби у граду Доњи Чифлик, те сеоском газдинству у селу Солник, које развија специфичну врсту аграрног туризма, уз аматерске реконструкције народних обичаја и живота. Иначе, Шеста бугарско-српска конференција била је медијски одлично пропраћена, како од стране локалних и регионалних штампаних и електронских медија, тако и од стране медија са националном покривеношћу. Конференција у Варни истовремено је била и крај једног пројектног циклуса који је донео значајне резултате. Одлучујући допринос успеху бугарско-српске етнoлошке сарадње дала је проф. др Радост Иванова која је водила пројекат са бугарске стране и која је била један од духовних покретача овог заједничког подухвата. Њеним одласком у пензију, након скупа у Варни, нови руководица заједничког пројекта у Софији постала је Станка Јанева, а као својеврсни омаж и знак захвалности Радости Ивановој на неизмерном доприносу бугарско-српској сарадњи била је постављена изложба у конференцијском простору Археолошког музеја, која је приказивала најпроминентније моменте из вишего-

дишње међусобне сарадње под руководством проф. Иванове. О успешној и плодотворној сарадњи сведочи и продужавање делатности на заједничком пројекту, који ће се у будућности реализовати са темом Културно наслеђе и национални идентитет – упоредна

истраживања у Србији и Бугарској. Први догађај у наставку сарадње института из Београда и Софије и наставку овог пројекта јесте Седма српско-бугарска етнолошка конференција, која ће се одржати септембра ове године у Сирогојну, у западној Србији.

Срђан Радовић